

Laaja-alainen osaaminen

Oppilas tutustuu omaan lähipiiriinsä ja -ympäristönsä historiaan. Tämä auttaa oppilasta hahmottamaan muutosta tai jatkuvuutta oman perheen tai suvun historiassa. Monikulttuurisessa kouluympäristössä päästään näin tutustumaan myös eri kulttuureihin ja oppilaiden moninaisiin lähtökohtiin. Historian tuntemuksen pitäisi lisätä ymmärrystä erilaisia ihmisiä kohtaan ja auttaa oppilasta huomaamaan oman historiansa ainutlaatuisuus. (L2)

Alakoulussa korostetaan elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja historian opinnoissa, jotta oppilas oppisi eläytymään toisen ihmisen asemaan aikakaudesta riippumatta. (L1)

Monilukutaito on keskeisessä asemassa historian oppimisessa. Oppilasta kannustetaan hankkimaan tietoa analysoimalla erilaisia historiallisia lähteitä. Hän harjoittelee erottamaan faktan fiktiosta.

Oppilas harjoittelee historiallisen tekstin lukemista ja siitä olennaisen ymmärtämistä sekä ihmisen toiminnan selittämistä historiallisen tiedon pohjalta. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että historiasta tehdyt tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden myötä. Myös erilaisten kuvien ja historiallisten dokumenttien lukemista harjoitellaan. (L1, L2, L4, L5, L7)

Oppilasta rohkaistaan tulkintojen tekemiseen ja oman mielipiteen ilmaisuun. Häntä autetaan huomaamaan, että historialliseen kehitykseen vaikuttavat monenlaiset tekijät. Oppilasta kannustetaan tekemään johtopäätöksiä historiallisista tapahtumista ja esittämään monenlaisia ajatusmalleja siitä, mitä olisi voinut tapahtua. Eläytymällä eri rooleihin ymmärretään se, että samat asiat voivat tuntua erilaisilta eri näkökulmista (L1, L7).

Oppimisympäristö

Historian opetuksessa korostetaan tutkimuksellista otetta. Oppilaat tutustuvat erilaisiin lähteisiin ja heitä kannustetaan lähteiden tulkitsemiseen. Oppimisympäristön tulisi olla keskusteleva ja pohtiva. Yhdessä tutkimiseen ja johtopäätösten tekemiseen kannustetaan.

Mahdollisuuksien mukaan oppilaita tulisi viedä koulun ulkopuolelle tutustumaan historiallisiin paikkoihin, näyttelyihin ja esityksiin. Oppilaiden vapaa-ajalla tehdyt havainnot ja kuulemat tarinat ja aikalauskertomukset ovat myös tärkeää historian opetuksen materiaalia.

Oppilaita kannustetaan tutustumaan historiaa fiktion kautta. Näyttelemineen, tarinat ja taiteen käyttäminen opetuksessa lisäävät mielenkiintoa uuteen aiheeseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Historiassa käytetään monenlaisia oppimistekniikoita ja tehdään paljon yhdessä. Varsinkin S2-oppilaiden kanssa historiallisten käsitteiden avaamiseen pitää käyttää aikaa. Historiallinen sanasto voi olla hyvinkin haastavaa, joten on tärkeää, että luetusta tekstistä puhutaan ja mietitään oleellisia asioita. Sanastojen teko voi auttaa monia oppilaita.

Historian opetuksen tavoitteena on tutustuttaa oppilaat historian oppiaineeseen heidän oman historiansa kautta. Vasta tämän jälkeen laajennetaan tietoutta Suomen ja muun maailman historiasta. Tavoitteena on, että oppilaalle tehdään eläväksi historian tapahtumat. Tämä mahdollistuu käyttämällä opetuksessa esimerkiksi draamapedagogiikkaa ja taideaineita.

Tavoitteena on, että oppilas saa käsityksen historian luonteesta. Hän ymmärtää, että historian tutkimus perustuu lähteisiin ja oppii lähdekriittiseksi. Oppilaan kronologista hahmottamista tuetaan eri menetelmin. Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia syy- ja seuraussuhteita sekä harjoittelee eläytymään eri aikakausien ihmisten asemaan. Hän oppii, että historia on muutosta ja jatkuvuutta ja ymmärtää, ettei muutos ole välttämättä kehitystä.

Oppilas oppii ymmärtämään demokratian merkityksen yhteiskunnissa ja yksilön elämän kannalta. Oppilas tiedostaa, että historian aikakaudet ja niiden keksinnöt saapuivat Suomeen viiveellä eri kautta ja että eri puolilla maapalloa olevat yhteiskunnat eivät kehity samalla tavoin ja samassa vauhdissa. Oppilas osaa yhdistää keskiajan matkustamisen ja kaupankäynnin olevan alkua nykyaikaiselle globalisaatiolle.

Keskeiset sisällöt

Omat juuret ja historiallinen tieto

Omien juurien tutkiminen on tärkeää, jotta oppilas ymmärtää olevansa osa historiaa ja motivoituu uuden oppiaineen opiskeluun. Sillä tavoin hän huomaa historian olevan muutosta ja jatkuvuutta. Historian opiskelu aloitetaan siten, että oppilaat toimivat pikkututkijoina ja ottavat selvää oman suvun ja lähiyhteisön historiasta esim. haastatteleamalla lähipiiriä tai järjestämällä vanhojen esineiden -päivän, johon oppilaat tuovat omasta lähipiiristä tavarain tai kuvan ja siihen liittyvän tarinan.

Tutustutaan historiantutkijan työhön ja tutkimuksen kulmakiviin sekä pohditaan niiden haasteita.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Esihistoriallisen ajan opetuksen tavoitteena on, että oppilas saa käsityksen ihmislajin evoluutiosta ja siihen liittyneistä tärkeimmistä kehitysaskelista. Häntä ohjataan ymmärtämään, että muutokseen ja kehitykseen voivat vaikuttaa myös luonnonolot ja sattuma. Oppilas osaa jakaa historian eri aikakausiin. Tässä jaksossa työtapana voidaan käyttää kuvataidetta ja tehdä omia historiallisia tai nykyaikaisia luolamaalauksia.

- ihmislaajan kehitys

- keräilijä- sekä metsästäyskulttuurit

- maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Vanhan ajan ja antiikin kulttuurien aikojen opetuksessa tähdätään siihen, että oppilas hahmottaa maantieteellisen sijainnin merkityksen korkeakulttuurien synnyn ja kukoistuksen tärkeänä tekijänä. Häntä ohjataan ymmärtämään, että eri kulttuurien kohtaamiset johtavat kulttuurien vaihtoon ja näkee tässä yhtymäkohtia omaan elämäänsä. Oppilas huomaa, että antiikin kulttuurien vaikutukset ovat nähtävillä vielä nykyään. Tässä jaksossa voidaan järjestää oppilaiden välinen filosofinen väittely antiikin Kreikan tapaan.

- Ensimmäiset korkeakulttuurit

- Antiikin Kreikan yhteiskunta

- kulttuurin ja demokratian juuret

- valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla

kulttuurin vaikutus nykypäivään
Antiikin Rooman valtakunta
nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
kristinuskon synty
kulttuurin vaikutus nykypäivään
Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Keskiajan opetuksessa tarkoituksena on tutustua keskiaikaisten ihmisten elämään ja harjoitella asettumista toisen ihmisen asemaan. Oppilasta autetaan hahmottamaan erilaisia yhteiskuntamalleja ja tekemään joitain vertailuja niiden välillä. Häntä ohjataan ymmärtämään, että eri historian aikakaudet saapuivat Suomeen viiveellä. Jakson elämyksellisyyttä voidaan lisätä näyttelemällä kohtauksia keskiaikaisesta elämästä.

Keskiaika

uskonnon merkitys
säätö-yhteiskunta
keskiajan päättyminen

Islamin uskon synty ja leviäminen

Suomen keskiaika

viikingit
kristinuskon leviäminen
Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

6lk.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena kuudennella luokalla on lisätä kiinnostusta historiaan ja maailmaan. Oppilas oppii historiallisista lähteistä, historiallisen tiedon luonteesta ja historian vaikutuksesta nykypäivään sekä ymmärtää laajempia kokonaisuuksia ja niiden syy- ja seuraussuhteita. Faktatietojen opettelu ei ole tärkeää vaan se, miten tietoa tulkitaan ja liitetään kokonaisuuksiin.

Historiaa pitäisi käsitellä monesta näkökulmasta. Kuudennella luokalla oppilaan tulisi ymmärtää, että Euroopan näkökulmasta myönteinen kehitys on osin saavutettu muita kansoja hyväksikäyttämällä. Tavoitteena on oppilaan ymmärryksen lisääntyminen siitä, että ihmisten rikkauksien ja vallan tavoittelulla on myös toinen puoli ja historiaa tulkitaan eri aikakausina eri näkökulmasta.

Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää Ruotsin vallan merkityksestä Suomen kulttuuriseen ja taloudelliseen kehitykseen ja suomalaisen identiteetin rakentamiseen.

Keskeiset sisällöt

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan keskiajan jälkeisiin tieteissä, taiteissa ja uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin. Nähdään järjen, tieteen ja valistuksen vaikutus ihmisten maailmankuvan ja ajattelun muokkaajina. Tämän sisältöalueen työmenetelmiksi sopii projektiluontoinen työskentely esimerkiksi tekemällä tutkielma tai viettämällä teemapäivää.

- renessanssi
- uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tutustutaan Suomen yhteiskunnan kehittymiseen osana Ruotsin valtakuntaa 1500- ja 1700-luvuilla. Erityisesti huomioidaan kaupungistuminen ja kaupankäynnin kehittyminen. Sidotaan Suomen historian opetus kuudennen luokan yhteiskuntaopin opetukseen, jossa opitaan yrittämisestä ja työelämästä. Mahdollisuuksien mukaan tehdään retki lähiseudulle esimerkiksi Suomenlinnaan, Sillbölen kaivoksille tai ruukkiin.

- metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

Laaja-alainen osaaminen

Historian opiskelussa kannustetaan oppilasta monenlaiseen ajatteluun ja omien vahvuuksien löytämiseen oppimisessa. Oppilasta tuetaan ilmaisemaan rohkeasti oma mielipide ja tulkinta ja kuuntelemaan muiden päätelmiä. (L1)

Monilukutaidon harjoittelu on iso osa historian opetusta. Oppilas tutustuu erilaisiin teksteihin, karttoihin ja kuviin historiallisina lähteinä. Oppilasta kannustetaan lukemaan, kuuntelemaan ja tulkitsemaan tekstiä sekä kuvaa. Oppilas tuottaa historian tunnilla tekstiä ja erilaisia muistiinpanoja, jotta oppisi löytämään tekstistä oleellisen tiedon. Historiassa katsotaan dokumentteja ja elokuvia ja tulkitaan niitä. Oppilas harjoittelee tunnistamaan faktaa ja fiktiota. Häntä kannustetaan ottamaan kantaa ja pohtimaan ihmisoikeudellisia näkökulmia. (L2, L4).

Oppilas harjoittelee lähdekritiisyyttä ja tiedonhakutaitoja. Nämä taidot korostuvat varsinkin käsiteltäessä lähihistoriaa, josta nykymedia tarjoaa hyvin monenkirjavaa tietoa. (L3, L5)

Teknologian kehittymistä ja sen tuomia muutoksia käsitellään teollistumisen yhteydessä. Oppilaalle on hyvä luoda ymmärrys siitä, että teollinen ja teknologinen vallankumous ovat ratkaisevasti muuttaneet ihmisten elämää ja sitä mihin kehitys johtaa emme tiedä. (L3, L5, L7).

Kahdeksannen luokan historiassa luodaan edellytyksiä kiinnostukselle yhteiskunnallisiin asioihin ja vaikuttamiseen. Oppilas harjoittelee aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista ja ihmisoikeudellista ajattelua asettumalla toisen ihmisen asemaan. (L2, L6, L7)

Oppimisympäristö

Historian opetuksessa korostetaan tutkimuksellista otetta. Oppilaat tutustuvat erilaisiin lähteisiin ja heitä kannustetaan lähteiden tulkitsemiseen. Oppimisympäristön tulisi olla keskusteleva ja pohtiva. Yhdessä tutkimiseen ja johtopäätösten tekemiseen kannustetaan.

Mahdollisuuksien mukaan oppilaita tulisi viedä koulun ulkopuolelle tutustumaan historiallisiin paikkoihin, näyttelyihin ja esityksiin. Oppilaiden vapaa-ajalla tehdyt havainnot ja kuulemat tarinat ja aikalauskertomukset ovat myös tärkeää historian opetuksen materiaalia.

Oppilaita kannustetaan tutustumaan historiaa fiktion kautta. Kirjallisuuden, sarjakuvien, pelien ja elokuvien avulla lisätään kiinnostusta historiaan tieteenalana.

Historian opetuksessa seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla valmistellaan oppilaita yhdeksannen luokan yhteiskuntaoppiin ottamalla ajankohtaisia tapahtumia ja niiden juuria käsittelyyn. Yhteiskuntaopin keskeisiä käsitteitä opetetaan myös historian tunneilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaita opetetaan tulkitsemaan erilaisia lähteitä. Teksteissä olevia käsitteitä avataan ja opetellaan keskeisiä aiheeseen liittyviä termejä. Historian tekstin ymmärrystä voidaan helpottaa erilaisten ajatuskarttojen ja selkokielisten esitysten avulla. Varsinkin S2-oppilaiden opetuksessa pitää ottaa huomioon se, että historiallinen sanasto voi olla hyvinkin haastavaa.

Oppilaita kannustamaan ilmaisemaan itseään niin kirjallisesti kuin suullisestikin. Näyttelemisen ja tarinat auttavat asettumaan toisen ihmisen asemaan. Erilaisten oppimistekniikoiden avulla kannustetaan löytämään itselle ominainen tapa oppia.

7lk.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on syventää historiallista tietämystä ja kiinnostusta historiaan sekä yhteiskuntaan. Oppilasta kannustetaan vertailemaan historian tapahtumia ja ilmiöitä uutisiin ja ilmiöihin nykymaailmassa, mikä tekee historian helpommin ymmärrettäväksi eikä aiheet jää vain yksittäisiksi tapahtumiksi.

Tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään historiallisia ilmiöitä eikä opetella ulkoa vain faktatietoa. Oppilas oppii käyttämään tiedonhakumenetelmiä historiallisen faktan etsimiseen. Oppilas oppii teollisen ja teknologisen vallankumouksen seurauksista ja visioi tulevaisuutta. Oppilas oppii Venäjän vallan merkityksestä Suomelle. Hän osaa kertoa suomalaisuusaatteen heräämisestä ja noususta sekä ymmärtää Suomen itsenäistymisen taustoja.

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia lähteitä, harjoitellaan mediakriittisyyttä ja ymmärretään media vallankäytön välineenä. Oppilas oppii huomaamaan epäkohtia vaikutusmahdollisuuksissa sekä menneisyydessä että nykypäivänä.

Keskeiset sisällöt

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tavoitteena on, että oppilas oppii teollisen vallankumouksen merkityksestä ihmisten elämässä. Tekniikan ja teknologian kehitys nähdään jatkumona, jonka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, mutta jonka ihmisten elämään tuomat muutokset ovat helposti havaittavissa. Tässä oppisisällössä visioidaan myös tulevaa ja nähdään virtuaalisen maailman merkityksen kasvu ja mahdollisuudet. Voidaan esimerkiksi suunnitella tulevaisuuden autoja tai viestintävälineitä ja koota tuotoksista Tulevaisuuden keksijä -tyylinen näyttely.

Teollistuminen ilmiönä

- vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön

- teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

- verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa

- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikennän merkitys

- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää Venäjän vallan merkityksen Suomen historiassa. Sen vaikutukset näkyvät vielä nykypäivänä ja ovat osaltaan muokanneet Suomen kansallista identiteettiä. Tässä oppisisällössä keskitytään historiallisen tekstin lukutaidon kehittämiseen. Aihepiiristä tehdään esimerkiksi historiallinen sanakirja.

Autonomia

- Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin

- Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä

- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt

- Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

8lk.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että oppilaan kiinnostus historiaan lisääntyy. Oppilas ymmärtää menneisyyden vaikutuksen nykymaailmassa. Oppilas oppii syy-seuraussuhteista.

Tavoitteena on, että oppilas pohtii maailman ja Suomen tapahtumia ihmisoikeuksien näkökulmasta ja pystyy asettumaan toisen ihmisen asemaan. Aikalaiskertomusten käyttäminen auttaa tässä.

Mahdollisuuksien mukaan oppilas peilaa historian tapahtumia nykymaailmaan ja häntä kannustetaan uutisten lukemiseen ja katsomiseen. Oppilasta rohkaistaan aktiiviseen kansalaisuuteen ja vaikuttamiseen myös kodin ulkopuolella. Oppilas ymmärtää demokratian ja diktatuurin eron.

Tavoitteena on se, että oppilaan tiedonetsimistaidot kehittyisivät niin, että yksittäiset faktatiedot olisi helposti löydettävissä ja ne osattaisiin sijoittaa isompiin kokonaisuuksiin. Oppilas oppii mediakriittisyyttä tulkitsemalla erilaisia lähteitä. Oppilas oppii, että historiaa voidaan tulkita erilailla riippuen tutkimuksen tarkoitusperästä.

Keskeiset sisällöt

S4 Suurten sotien aika

Tavoitteena on, että oppilas saa käsityksen siitä, mitkä moninaiset syyt johtavat suurten sotien syttymiseen ja mitkä tekijät mahdollistavat diktatuurin. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää suurten ihmisoikeusrikkomusten syitä ja seurauksia. Tässä sisältöalueessa keskitytään erilaisten tietolähteiden käyttämiseen, harjoitellaan mediakriittisyyttä ja pohditaan faktan ja fiktion eroa. Tähän sisältöalueeseen sopivat dokumentit ja elokuvat sekä muut aikalaiskertomukset opetusvälineenä.

Ensimmäinen maailmansota

Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin

Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa

Diktatuurien mahdollistavat tekijät

Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedonetsimistä

Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvasa ja kansan yhdistäjänä

Ihmisoikeusrikkokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille

Holokausti
Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)

Kylmän sodan aika

Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu

Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tässä opintokokonaisuudessa valmistaudutaan jo yhdeksännen luokan yhteiskuntaoppiin. Oppilas oppii syyt, mitkä mahdollistivat ja mahdollistavat julkisten palveluiden tuottamisen. Tässä opintokokonaisuudessa on hyvä esimerkiksi käyttää apuna haastatteluja ja aikalaiskertomuksia, jotta oppilas kuulee enemmän edellisten sukupolvien nuoruudesta ja elämästä.

Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Tavoitteena on se, että oppilas oppii arvostamaan erilaisuutta ja harjoitetaan empatiakykyä asettumalla toisen ihmisen asemaan.

Tässä opintokokonaisuudessa oppilas harjoittelee uutisten lukemista ja seuraamista. Seurataan esimerkiksi yhtä käynnissä olevaa konfliktia eri medialähteistä käsin ja pohditaan konfliktin seurauksia.

Imperialismi

Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle

Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus

Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa

Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä

Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen

Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa

Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)